

ВЛАДА
РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

ПРИРУЧНИК ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ВОДИЧ ЗА ЖИВОТ У СРБИЈИ

За лица којима је одобрена међународна заштита у Републици Србији

Овај водич израђен је у оквиру пројекта „Подршка Европске уније управљању миграцијама у Србији: Промовисање интеграције избеглица и миграната” који спроводи Агенција Уједињених нација за избеглице (УНХЦР) у Србији у партнерству са Међународном организацијом за миграције (ИОМ) у Србији и Комесаријатом за избеглице и миграције Републике Србије уз подршку Европске уније. Аутор публикације је искључиво одговоран за садржај који нужно не одражава званичне ставове Европске уније.

ПРИРУЧНИК ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ВОДИЧ ЗА ЖИВОТ У СРБИЈИ

ЗА ЛИЦА КОЈИМА ЈЕ ОДОБРЕНА МЕЂУНАРОДНА
ЗАШТИТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Комесаријат за избеглице, као посебна организација у систему државне управе, основан је Законом о избеглицама 1992. године за обављање стручних и других послова који се односе на збрињавање, повратак и интеграцију избеглица утврђене овим законом и с њима повезане управне послове.

Усвајањем Закона о управљању миграцијама 2012, наставља рад под називом Комесаријат за избеглице и миграције у складу са надлежностима утврђеним овим законом и другим законима. Широко је спектар делатности којим се бави Комесаријат. У својој основној мисији помаже избеглицама из сукоба 1991-1995, интерно расељеним са Косова и Метохије, трага за несталима у ратовима са простора бивше СФР Југославије, ради на реинтеграцији повратника по споразуму о реадмисији, обезбеђује прихват и смештај за тражиоце азила и стара се о интеграцији лица којима је одобрена међународна заштита.

Комесаријат спроводи активности од регистрације и пописа до признавања статуса избеглица, прикупљања стања потреба на терену, до пружања материјалне и друге помоћи, те стамбеног збрињавања најугроженијих. У исто време, Комесаријат управља са шест центара за азил и осам прихватних центара, брине о повратницима по споразуму о реадмисији, интеграцији избеглица и лица која су добила азил, предлаже политике и законска решења на пољу миграција и прати спровођења тих мера у пракси.

Комесаријат за избеглице и миграције члан је Владиних тела и комисија која се баве питањима од значаја за миграције, тесно сарађује са бројним државним институцијама, министарствима, локалним самоуправама и др. У исто време има развијену регионалну и међународну сарадњу са међународним организацијама и институцијама, донаторима, те домаћим невладиним сектором, удружењима грађана и медијима. Комесаријат има и мрежу повереника у 181 општини широм Србије.

Генерална скупштина Уједињених нација основала је канцеларију Високог комесаријата УН за избеглице (УНХЦР) 1950. године, са мандатом да пружа међународну заштиту и трајна решења за људе приморане да напусте своје државе услед прогона и ратова. Канцеларија УНХЦР у Београду отворена је давне 1976. године. Током и након конфликта на простору бивше СФР Југославије, УНХЦР је играо кључну улогу у пружању помоћи за преко 550.000 избеглица и 200.000 интерно расељених лица.

Од свог успостављања 2008. године, УНХЦР подржава напоре за унапређење националног система азила и његово потпуно усклађивање са међународним и европским стандардима, како би се омогућила фер и ефикасна заштита свим избеглицама, укључујући и оне ван региона које заштиту траже у Републици Србији.

Током избегличке кризе у Европи 2015. године, када је преко милион избеглица прошло кроз Србију, УНХЦР је подржао Републику Србију у одговору на њихове потребе за хуманитарном помоћи и заштитом.

У складу са повереним мандатом, УНХЦР у Републици Србији сарађује са институцијама Републике Србије и организацијама цивилног друштва и заједнички ради на унапређењу заштите и интеграције избеглица, као и решавању проблема особа у ризику од апатридије.

Од 1992. године, вредност помоћи коју је УНХЦР уложио у Србији премашила је 560 милиона евра, кроз различите програме подршке заштити и интеграцији.

ИНТЕГРАЦИЈА ЛИЦА КОЈИМА ЈЕ ОДОБРЕНО ПРАВО НА АЗИЛ

Интеграција је процес у којем вам држава пријема нуди различите програме и активности помоћу којих вам омогућава лакше и брже укључивање у нову средину. Програм интеграције траје 1 (једну) годину и намењен је свима који су у Републици Србији остварили право на азил. Да би ваша интеграција у локално окружење била успешна потребно је да се активно укључите у све програме који су обезбеђени.

Орган надлежан за интеграцију у Републици Србији је Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије (даље у тексту Комесаријат). По добијању азила, обратите се Комесаријату, где ће вам бити додељен саветник за интеграцију који ће вам помоћи у процесу ваше интеграције у Републици Србији.

Узимајући у обзир ваша претходна знања, вештине, могућности и жеље, у договору са вама саветник за интеграцију ће припремити план активности за помоћ при интеграцији (лични план интеграције).

У овој брошури ћете пронаћи детаљна упутства и даље информације.

КОМЕСАРИЈАТ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ И МИГРАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Народних хероја бр. 4, 11070 Нови Београд

Телефон: (+381 11) 311-72-72

Факс: 011/311-72-72

Телефон саветника за интеграцију: +381 64/838-25-35

Мејл: integracija@kirs.gov.rs

ВАША ПРАВА И ОБАВЕЗЕ

ВАША ПРАВА	ВАШЕ ОБАВЕЗЕ
◆ Право на боравак ◆ Право на смештај ◆ Право на слободу кретања ◆ Право на здравствену заштиту ◆ Право на образовање ◆ Право на приступ тржишту рада ◆ Право на правну помоћ ◆ Право на социјалну помоћ ◆ Право на својину ◆ Право на слободу вероисповести ◆ Право на спајање породице ◆ Право на исправе ◆ Право на помоћ при интеграцији	◆ Ако вам је одобрен азил, дужни сте да поштујете Устав, законе, друге прописе и опште акте Републике Србије ◆ У обавези сте да похађате часове српског језика, организованих преко Комесаријата ◆ Деца су у обавези редовно да похађају основну школу ◆ У обавези сте да обавестите надлежне органе о свим променама које утичу на остваривање права и дужности: • Промени адресе боравка • Промени личног имена • Промени брачног статуса • Радног статуса • Добијеној новчаној социјалној помоћи, дохоцима и другим приходима

Све промене сте дужни да пријавите саветнику за интеграцију 15 дана од дана када су промене настале.

Дужни сте да обавестите Канцеларију за азил о промени адресе боравка у року од три дана од дана пресељења, и то лично или преко свог пуномоћника.

1. ПРАВО НА БОРАВАК У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Након добијања одлуке којом се усваја ваш захтев за азил, а којом вам је одобрено уточиште или супсидијарна заштита, имате право да боравите на територији Републике Србије.

Канцеларија за азил не издаје посебну потврду о томе да имате право да боравите у Републици Србији. Одлука којом вам се одобрава уточиште/супсидијарна заштита и ваша лична карта служе као доказ да имате право на боравак.

Имате право да боравите на адреси по сопственом избору, али сте о свакој промени адресе дужни да обавестите Канцеларију за азил, као и саветника за интеграцију у Комесаријату. Податак о адреси становања или њеној промени морате у року од три дана доставити Канцеларији за азил лично или преко пуномоћника, уколико га имате. Адреса становања се уноси у вашу личну карту, а у случају промене адресе издаје се нова лична карта са новом адресом.

2. ПРИВРЕМЕНИ СМЕШТАЈ

Имате право на обезбеђивање привременог смештаја од стране Комесаријата.

Уколико вам је додељен стамбени простор за привремени смештај можете га користити најдуже годину дана од момента када вам је признато право на уточиште или супсидијарну заштиту.

Ако не постоје расположиви објекти, односно услови за привремени смештај, Комесаријат вам може обезбедити новчану помоћ за привремени смештај, такође у трајању до годину дана.

У случају истовремене потребе да се већи број лица пријави за обезбеђивање привременог смештаја, приоритет имају породице са већим бројем малолетне деце; породице самохраних родитеља са малолетном децом; породице са трудном особом; породице са већим бројем чланова породице; породице са чланом који је био изложен мучењу, силовању или другим тешким облицима психолошког, физичког или сексуалног насиља; породице са отежаним могућностима за привређивање (старе особе, особе са инвалидитетом и сл.).

Ради остваривања права на привремени смештај дужни сте да похађате часове српског језика које ће за вас и чланове ваше породице организовати и обезбедити Комесаријат.

За детаљне информације и пријаву за услугу привременог смештаја можете се обратити саветнику за интеграцију лично или преко пуномоћника.

3. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Уколико вам је одобрено право на уточиште или супсидијарну заштиту у Републици Србији, имате право на здравствену заштиту на начин под којим се здравствена заштита пружа грађанима Републике Србије.

Трошкови здравствене заштите за лица којима је одобрено уточиште или супсидијарна заштита плаћају се из буџета Републике Србије, док је за остваривање права на здравствену заштиту надлежно Министарство здравља.

Примарна здравствена заштита је бесплатна и пружа се у Дому здравља који се налази на општини на којој живите. Уколико лекар у Дому здравља процени да је потребно може вас упутити на додатне прегледе или лечење у неку од болница (секундарни ниво) или клинички центар и институт (терцијални ниво). Уколико имате упут лекара здравствена заштита је бесплатна.

У односу на адресу становања из ваше личне карте, биће одређено који дом здравља је надлежан за вас и вашу породицу. Уколико ви или чланови ваше породице имате здравствених проблема, потребно је да се прво јавите тој установи.

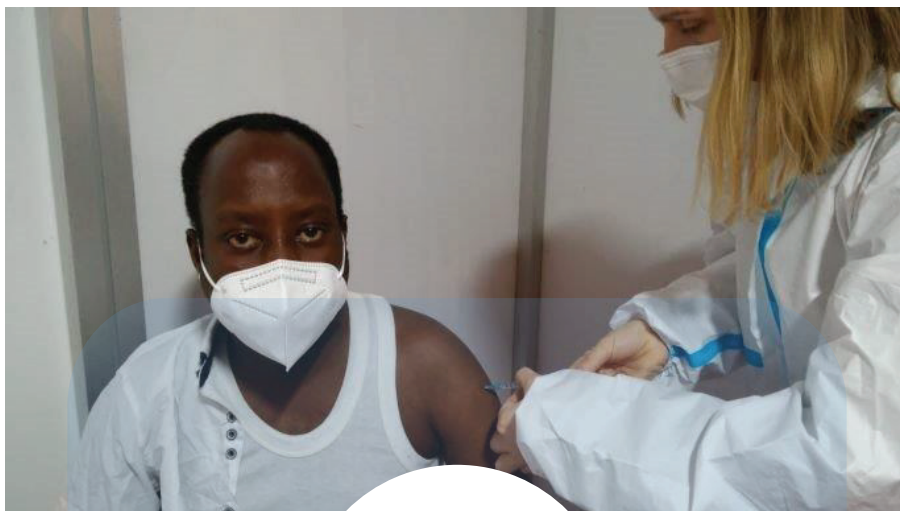
Ако буде потребно, лекари вас из те установе могу упутити у друге установе. Изузетак је уколико сте животно угрожени, када зовете Хитну помоћ на 194, или се јављате најближој хитној служби.

Уколико сте ви или неко од чланова ваше породице, били ускраћени за приступ здравственој заштити, обратите се вашем пуномоћнику и саветнику за интеграцију.

У Републици Србији постоје обавезно и добровољно здравствено осигурање.

Обавезно здравствено осигурање запосленима и другим грађанима обезбеђује право на здравствену заштиту и право на новчане накнаде за одређена здравствена стања. Незапослени могу осигурање уплаћивати самостално, док се запосленима оно обрачунава од плате.

Добровољно здравствено осигурање могуће је уговорити независно од обавезног здравственог осигурања. Премију добровољног здравственог осигурања финансирају сами.

4. ОБРАЗОВАЊЕ

Малолетна и одрасла лица којима је призната међународна заштита имају иста права и обавезе као и држављани Републике Србије у области предшколског, основног, средњег и високог образовања.

ВРТИЋИ

Предшколско васпитање у вртићима изводе државни и приватни вртићи. У вртиће се укључују деца од 1 године до старости за школу.

Предшколско васпитање (5,5 до 6,5 година старости) је обавезно.

Децу можете да упишете у вртић током читаве године на основу пријаве. Ако је у вртићу уписано више деце него што има слободних места, о пријему одлучује комисија.

Пријаву деце у вртиће можете реализовати преко услуге „**еВртић**“ на порталу еУправа. Електронско подношење пријаве се врши једноставним попуњавањем електронског обрасца. За детаљније информације можете се обратити вашем саветнику за интеграцију, представницима тима за интеграцију УНХЦР-а или правном заступнику.

У случају да желите да поднесете лично пријаву детета у вртић, потребно је да поднесете следећа документа:

1. Потврда педијатра о здравственом прегледу и стању детета
2. Потврда о радном односу ако су родитељи запослени или потврда Националне службе за запошљавање да су на евиденцији незапослених ако су родитељи незапослени
3. Извод из матичне књиге рођених (може и фотокопија, без обзира на датум издавања), или копија личне карте за лица која су добила азил у Републици Србији
4. Попуњена пријава за упис
5. Потврда о тренутном пребивалишту детета

У појединим случајевима породице могу бити ослобођене плаћања вртића или износ може бити умањен.

ОСНОВНА ШКОЛА

У Републици Србији је основношколско образовање обавезно и траје осам година. Родитељи су дужни да упишу децу у основну школу уколико она имају најмање шест и по а највише седам и по година. Основношколско образовање је бесплатно.

Рок за подношење захтева за упис детета истиче 1. фебруара календарске године, како би дете од 1. септембра похађало први разред. Школска година почиње у септембру и траје до средине јуна наредне године.

Ако дете старије од седам и по година због болести или других разлога није уписано у први разред, може да се упише у први или одговарајући разред, на основу претходне провере знања. Претходну проверу знања обавља тим састављен од наставника разредне наставе, педагога и психолога школе уважавајући стандарде постигнућа и ценећи најбољи интерес детета.

За детаљније информације, као и о документацији потребној за упис детета обратите се вашем саветнику за интеграцију у Комесаријату или вашем правном заступнику.

Похађање основношколског образовања, Врање 2022.
© UNHCR/Н.Панчић

СРЕДЊА ШКОЛА

Сви ученици који заврше основну школу и положи завршни испит могу да наставе школовање кроз средњошколско образовање.

Средњошколско образовање у Републици Србији се дели на гимназије, средње стручне школе и уметничке школе. Средња школа је бесплатна, али није обавезна.

Уколико малолетна лица немају са собом доказ о претходно стеченом образовању уписују се у установе образовно-васпитног система на основу претходне провере знања. Проверу способности и знања обавља посебна стручна комисија.

Сваке године у мају месецу расписује се Конкурс за упис у средње школе. Школе организују информативне дане на којима деца имају могућност да се упознају са програмима у тим школама. Рангирање ученика приликом уписа у средњу школу врши се на основу бодова остварених успехом током школовања и бодова стечених на завршном испиту. Завршни испит је мала матура. Завршни испит након завршеног основног образовања полажу сви ученици, у јуну месецу.

ВИСОКОШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ

Студирање се одвија на државним и приватним високошколским установама окупљеним у Универзитете (факултетима, уметничким академијама, високим стручним школама). За упис на високошколску установу полаже се пријемни испит. Студијска година траје од 1. октобра до 30. септембра наредне године.

Детаљније информације о упису на високошколске установе можете да нађете на сајту Министарства просвете, науке и технолошког развоја, сваког факултета засебно као и код вашег саветника за интеграцију.

ДАФИ програм

Влада Немачке и УНХЦР покренули су 1992. Немачку академију за избеглице Алберт Ајнштајн (ДАФИ програм), са циљем да допринесу економској самосталности девојака и младића из избегличке популације омогућавајући им високошколско образовање усмерено на будуће запослење, предузетништво или постдипломске студије.

Стипендисткиња ДАФИ програма на Вишој здравственој школи, 2023. © UNHCR/М.Марковић

ДАФИ програм је модел који је у протекле 32 година омогућио приступ високом образовању за више од 24.000 избеглица у 56 земаља, чинећи да избеглице својим усавршавањем допринесу заједници у коју су дошли. Овај програм активан је у Републици Србији од 2021. године, и тренутно омогућава стипендију за шест избеглица из различитих земаља на српском језику на државним факултетима.

ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

Уколико сте одрасло неписмено лице, такође имате могућност да вам се обезбеди помоћ ради укључивања у програме описмењавања одраслих. За даље информације, обратите се саветнику за интеграцију у Комесаријату.

ВЕЛИКИ СНОВИ СТУДЕНАТА ИЗБЕГЛИЦА У СРБИЈИ

Катја ће бити биохемичарка, Сами модни дизајнер, а Карим инжењер електротехнике. Реза ће постати сликар, Фара зубна техничарка, а Карим физиотерапеут. Ових шесторо студената су међу првим избеглицама из земаља ван нашег региона које су уписале студије на државним факултетима у Србији.

Студирају у Београду, на српском језику и стипендисти су програма ДАФИ (Немачка академска иницијатива за избеглице Алберт Ајнштајн), захваљујући Влади Немачке, који им покрива трошкове студија. Стипендија је названа по чувеном физичару и професору, који је такође био избеглица.

Полазак на студије, као велики корак у свачијем животу, за њих је био још већи – уследио је након много корака које су начинили ка проналажењу заштите и дома у Србији. Након бројних тешких тренутака, суочавања са опасношћу, а потом упознавања са новом средином, културом и учењем новог језика.

Катја Катихабва Иракозе, из Бурундија, данас студира трећу годину Хемијског факултета. Сами Расули и Реза Шарифи, који су у Србију дошли као деца без пратње из Авганистана, су на трећој години Факултета примењених уметности. Зиара Фара из Ирака и Карим Јала из Гвинеје студирају на другој, односно првој години Високе школе здравствених студија. Карим Нсенгијумва из Бурундија је бруцош Високе школе електротехнике и рачунарства струковних студија.

НАЈВЕЋИ КОРАК ДО САДА, КА ЊИХОВОЈ БУДУЋНОСТИ

„Осећам се много лепо на факултету. Имам друштво овде. Седим са професорима, узем од њих понеки савет како да сликам. Имам план да направим изложбу на којој су тема само портрети деце избеглица”, каже Реза. Његов професор Мирослав Лазовић истиче да Реза има добру основу за проналажење сопственог личног печата.

Реза је напустио Авганистан кад је имао само осам година. У средњој школи „ДрвоАрт” имао је подршку и наставника и другара из разреда да постане што успешнији ученик. Његов рад, креативни дух и посвећеност препознати су и пре почетка студија – Реза је имао сопствену и учествовао у неколико групних изложби.

„Ја себи кажем увек, ако ово завршиш, на крају ћеш ово и знати. Вероватно ми је то мотивација, пошто сам радознала особа. Волела бих за 10 година да будем на месту на којем људи знају да могу нешто да допринесем”, наводи Катја. Професорка Наталија Половић каже како верује да је Катји много напорније него домаћим студентима, јер студира на језику који ни на који начин није сличан њеном матерњем: „Могу да кажем да се заиста дивим њеној упорности”.

■ Студент Факултета примењених уметности, 2023. © UNHCR/M.Марковић

Катја је у Бурундију завршила средњу школу. Интензивно је учила српски и ишла на часове хемије и биологије, које је обезбедио УНХЦР, како би се припремила за пријемни испит. За разлику од многих њених вршњака, осим припреме студија, имала је и друге важне одговорности. Катја је радила у кол центру, пошто зна француски језик, како би обезбедила довољно средстава за себе и своју мајку. Морала је да напусти овај посао како би интензивирала припрему за пријемни.

Од кад је био тинејџер, Сами је желео да презентује на „Фешн вику“, бави се женском одећом, елегантним хаљинама. Његов први циљ је да има свој бренд, јер мисли да је „вероватно најбитније за сваког дизајнера да има нешто своје“. Његова професорка Тијана Милутиновић сматра да Сами кроз креативно стваралаштво може да пронађе и освоји простор слободе, јер је стваралаштво универзални језик који једноставно превазилази све баријере и потешкоће.

Самијева породица је из Авганистана избегла у Иран и Сами је рођен у Техерану. Иако је живео са родитељима, није добио лична документа, што је случај са многим избеглицама из Авганистана који живе у Ирану деценијама, без приступа основним људским правима.

Сами је завршио основну школу у Србији, као и београдску Школу за дизајн текстила, где је матурирао на дизајну одеће. Показао је изузетан таленат и своје радове излагао на школским изложбама, али и групним изложбама, као и на Миксер фестивалу у Београду.

„Када сам уписала овај смер, хтела сам да испробам да ли ће ми се свидети, и баш сам се пронашла у томе. На стручној пракси сам приметила колико су људи били задовољни са зубима и радовима које сам припремила. Желим да завршим студије и стекнем довољно знања да могу самостално да радим”, истиче Фара. Њен професор Игор Димитријев наводи да се Фара показала као одличан професионалац и да је одлична у комуникацији и са пацијентима и здравственим радницима.

„Волим спорт уопште, као и да играм и будем део фудбала. Полагао сам испит да се бавим окупационом терапијом. Желим да завршим ову школу, неће бити лако. Надам се кад завршим студије да ћу бити срећан да имам посао у тој области”, наглашава Карим.

Шесторо студената кажу да је уписивање факултета и почетак студија за њих сигурно најважнији корак до сада. Као и њихови вршњаци, имају бројне друге страсти и хобије. Република Србија је у процесу укључивања избеглица и тражиоца азила у образовање остварила завидне резултате до сада.

Влада Србије је на Светском форуму избеглица 2019. године нагласила своју потпуну посвећеност укључивању деце и младих из избегличке популације у високо образовање. УНХЦР, заједно са својим партнерима, снажно заговара остварење овог циља и у томе пружа подршку надлежним институцијама, како би сви заједно омогућили многе нове, велике кораке у животима оних који су били приморани да напусте своје домове.

5. ПРАВО НА ПРИСТУП ТРЖИШТУ РАДА

СИСТЕМ ЗАПОШЉАВАЊА

01.02.2024. године, услед измена Закона о запошљавању странаца и Закона о странцима, лицима којима је одобрено уточиште или супсидијарна заштита није потребна јединствена радна дозвола за приступ тржишту рада, као ни тражиоцима азила којима одлука о захтеву није донета ни шест месеци након подношења, без њихове кривице.

НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Национална служба за запошљавање (НСЗ) је државни сервис који се бави запошљавањем држављана и недржављана Републике Србије и има филијале у свим градовима и општинама у Републици Србији. Ова служба функционише тако што спаја послодавце са лицима која траже посао. Да бисте и ви били учесник у овом процесу, те остварили одређена права, потребно је да се региструјете код Националне службе.

Лице се лично пријављује организационој јединици НСЗ према месту сталног настањености или месту привременог боравка (адреса из ваше личне карте).

Основна документација за пријављивање:

1. Лична карта (фотокопија, оригинал на увид);
2. Решење о признавању статуса -уточишта или супсидијарне заштите

Након пријављивања на евиденцију НСЗ бићете позвани на индивидуални разговор код саветника за запошљавање који ће вас информисати о правима и обавезама, о услугама НСЗ као и о условима и могућностима за запошљавање. Дужни сте да се редовно јављате свом саветнику за запошљавање, у договореном термину једном у три месеца.

У складу са потребама тржишта, Национална служба организује различите обуке или курсеве доквалификације и преквалификације на којима можете стећи нове вештине како бисте се лакше запослили.

ПРИЗНАВАЊЕ ПРЕТХОДНОГ ОБРАЗОВАЊА – АГЕНЦИЈА ЗА КВАЛИФИКАЦИЈЕ

ENIC/NARIC центар је организациона јединица Агенције за квалификације која спроводи поступак признавања стране школске исправе. Поступак признавања стране школске исправе се спроводи у складу са одредбама Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије, ако међународним уговором није предвиђено другачије.

Пријем документације у оквиру Центра ENIC/NARIC врши се у просторијама Агенције за квалификације, улица Мајке Јевросиме бр. 51, Београд.

Време телефонских консултација: сваког радног дана од 12:00 до 14:00, на контакт телефон: (+381 11) 745-57-24

Признавање основног и средњег образовања на телефон: **(+381 11) 745-57-24**

Признавање стране високошколске исправе у сврху запошљавања на телефон: **(+381 11) 334-57-46** или **(+381 11) 745-57-23**

За потребе наставка високог образовања, обратити се образовној институцији коју желите да упишете.

**Комесаријат за избеглице и миграције
вам може помоћи да започнете процедуру
признавања стечених диплома.**

КАРИЈЕРНО ВОЂЕЊЕ ИЗБЕГЛИЦА

Водич за каријерно усмеравање избеглица је осмишљен од стране **УНХЦР-а, Агенције за квалификације и Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије**, и има за циљ да лицима којима је одобрена међународна заштита пружи корисне информације о признавању претходно стеченог образовања, приликама за целоживотно учење, укључивање у тржиште рада и где да потраже помоћ и саветовање за сваку од наведених ситуација.

Део водича је и интерактиван онлајн каријерни упитник, који омогућава корисницима да самостално процене своје квалификације и интересовања, помажући им да у складу са истим истраже опције за образовање и запошљавање у сврху планирање наставка своје каријере у Републици Србији.

Водич и упитник
се налази на
сајту Агенције.

ВИШЕ ОД ЗАПОШЉАВАЊА – ИЗГРАДЊА НОВОГ ЖИВОТА И БОЉЕГ ДРУШТВА

Након што окончају потрагу за безбедношћу, избеглице тек започињу нов живот, у новим околностима. Иако у томе имају помоћ институција и организација, нови почеци нису једноставни и подршка читавог друштва много значи. Приватни сектор се такође, у све већој мери укључује у подршку рањивим групама, те у партнерству са УНХЦР-ом помаже у интеграцији и инклузији избеглица.

Хасан Халима¹ и Салију Салију су били приморани да напусте своје домове у Сирији и Камеруну. Већ неколико година, њих двоје се осећају као Београђани, делећи свакодневицу са својим новим суграђанима.

Један од најефикаснијих начина да избеглице изнова започну животе је запослење. Могућност достојанственог рада пружа им прилику и да се у већој мери ослоне на себе и да својим знањима, искуствима и вредностима пруже допринос – локалној заједници, друштву, али и привреди земље у којој започињу нови живот. То показују Хасанова и Салијуова, али и приче многих других присилно расељених људи.

Право на рад избеглицама и тражиоцима азила у Србији гарантују како локални закони, тако и међународне конвенције.

1 Разговор са Хасаном Халимом преузет је из текста објављеног на порталу „Послови Инфостуд“: <https://poslovi.infostud.com/vesti/Srbija-je-za-njih-obecana-zemlja-Hasan-i-Natalia-posao-dom-i-mir-pronasli-u-Beogradu/56824>

КРЕТАЊЕ КА ПРИЛИКАМА ЗА ПОСАО И ДОБРО ЗДРАВЉЕ

Салију Салију живи у Београду. У Србију је избегао 2018. године, крећући се у инвалидским колицима. Како каже, живот особа са инвалидитетом у Камеруну је веома тежак и практично је немогуће изаћи из куће и бити у покрету. У Србији је добио супсидијарну врсту заштите, која се обнавља сваких годину дана.

■ Салију на радном месту у компанији „ИКЕА“, 2022. © UNHCR/М.Марковић

„Прво што сам приметио кад сам дошао је да су људи овде добри. На улици ме често питају да ли ми је потребна помоћ, што у Камеруну није често био случај. Нисам могао да се слободно крећем, аутобуског превоза нема, а такси је скуп. Док сам се лечио у болници у Земуну, медицинска сестра и лекар су ми приредили изненађење – по први пут сам за свој рођендан добио торту“, почиње причу Салију.

Прича на српском, а говори и француски, као и хауса и фулфулде, језике његових родитеља. И даље више од три пута недељно похађа часове српског језика.

„Иако је у Србији за особе са инвалидитетом много боља ситуација него у Камеруну, и овде је веома тешко пронаћи посао. Многи од нас се суочавају са дискриминацијом. Не знам зашто је тако, јер можемо да радимо све. За нас су прилике за посао нарочито важне“, истиче Салију.

Након кратког запослења у Дому здравља, у јулу 2022. започео је ангажман у оквиру програма стажирања „Вештине за запослење“ у компанији ИКЕА Србија. По завршетку програма, добио је прилику за посао и сада ради у Тиму за усаглашеност квалитета.

Салију контролише да ли су производи у робној кући на одговарајући начин означени и представљени, да ли су цене исправне. Тиме помаже купцима да имају најбоље могуће искуство при куповини. Према речима колега, његова ефикасност и темељност у раду свима много значе.

„Волим оно што радим. Колеге се изузетно добро односе према мени и увек су на располагању ако ми је потребна помоћ или појашњење, али сам и ја врло често у прилици да њима помогнем. Када размишљам о будућности, осим доброг здравља, једна од најважнијих ствари ми је прилика да радим. Није лако када сте без посла и не крећете се ван средине у којој сте сваки дан“, наводи Салију.

Салију се зато труди да буде активан. Игра за Клуб кошарке у колицима „Мега Деспот“. Има пуно пријатеља у клубу, са којим је пропутовао Србију и освојио три медаље, последњу у Нишу, за друго место у националној лиги. И у Камеруну је низао успехе, у стрељаштву и бацању копља. Требало је да учествује на Олимпијским играма у Токију, али су га пандемија и здравствени проблеми спречили у томе.

Програм у оквиру којег је Салију започео свој ангажман, „Вештине за запошљавање“, ИКЕА Србија покренула је пре више од три године, у сарадњи са УНХЦР-ом.

Замисао овог пионирског корака у приватном сектору у Србији је да помогне избеглицама да постану самостални чланови друштва и стекну знања која ће им помоћи у проналажењу посла и уклапању у нову средину.

„УНХЦР ми је помогао да се запослим. Рекли су ми да сарађују са више компанија и да „Меркатор С“ тражи раднике. Уз њихову помоћ сам припремио радну биографију и организовали су ми интервју са послодавцем. Пре тога сам три месеца био без посла и покушавао нешто да пронађем преко огласа, али нисам успевао“, прича Хасан*.

Каже да су колеге и шефови јако добри према њему и да није очекивао да буду тако срдачни и спремни да помогну.

„Нисам се много надао да ћу наћи неки добар посао, јер сам сматрао да морам перфектно да знам језик. Овде ми се свиђа што су људи одушевљени када чују да знам да причам бар мало српски и сви ми помажу у комуникацији. У ‘Меркатору С’ су ме примили и рекли да не бринем, да ће ми помоћи и да није проблем што не знам језик перфектно“, наводи Халима.

Први пут је проговорио на српском после неколико месеци. Како истиче, ишао је на курс док је био у Крњачи, али му је највише помогло то што је учио кроз разговор са колегама.

„Слушао сам, вежбао и тако сам памтио речи. Када имам слободно време, два дана недељно, искористим да учим језик. Моје задужење у „Меркатору С“ је да развозим робу по Београду, али некада идем и у друге градове. Имамо око 400 локала, а трудим се да запамтим пут, мада често користим и навигацију. Имамо смене од 7:30 до 14:30 и од 11:00 до 19:00 часова. Плата ми је солидна“, сматра Хасан.

Он наглашава да су људи
у Србији пријатни и
да су поготово
љубазни када
чују да је
Сиријац.

*„Воле да причају и имају много
разумевања за ситуацију у мојој земљи, јер су
многи овде и сами преживели рат. Увек осећам
подршку и то ми помаже да се овде добро
осећам. Дошао сам сам у Србију из Дамаска,
али сам овде упознао много добрих људи и
имам пријатеље са посла, идемо на кафу и
дружимо се. Ја бих стварно волео да останем
у Београду“, поручује Хасан.*

6. БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ

Заступање у поступку азила и бесплатну правну помоћ ради остваривања права наведених у брошури пружају невладине организације као што су:

1. Центар за истраживање и развој друштва (ИДЕАС)

Илије Гарашанина 20/8, 11000 Београд

Телефон: +381 69/565-72-53

Мејл: office@ideje.rs

2. Београдски центар за људска права (БГ Центар)

Кнеза Милоша бр. 4, 1100 Београд

Телефон: (+381 11) 308-53-28; +381 64/824-55-08

Мејл: bgcentar@bgcentar.org.rs

3. Центар за заштиту и помоћ тражиоцима азила (АПЦ)

Мишарска бр. 16, 11000 Београд

Телефон (+381 11) 323-30-70; (+381 11) 407-94-65

Мејл: sediste@apc-cza.org

Осим ових, можете се обратити и другим невладиним организацијама, а оне ће се вам у складу са својим капацитетима помоћи или вас упутити на друге организације и институције.

Након добијања одлуке којом се усваја ваш захтев за азил, потребно је да се самостално или преко свог пуномоћника обратите Комесаријату, како бисте остварили контакт са саветником за интеграцију.

Телефон саветника за интеграцију: +381 64/838-25-35

Мејл: integracija@kirs.gov.rs

Додељени саветник за интеграцију ће вас упознати са вашим правима и обавезама, и даље са вама и/или вашим пуномоћником радити на остваривању права.

7. ПРАВО НА СОЦИЈАЛНУ ПОМОЋ

Имате право на новчану социјалну помоћ (како за појединца тако и за породицу), **ако својим радом, приходима од имовине или из других извора остварујете приход мањи од износа новчане социјалне помоћи, односно ако немате довољно средстава за живот.** Ово право можете остварити у надлежном Центру за социјални рад општине која вам је наведена у личној карти. У зависности од природе финансијског или здравственог стања у коме се налазите право можете остварити кроз једнократну новчану помоћ (исплаћује се једном годишње) или сталну новчану помоћ (исплаћује се на месечном нивоу).

8. СПАЈАЊЕ ПОРОДИЦЕ

Лице коме је одобрен азил има право на спајање са члановима породице. Малолетни чланови његове породице ће након доласка у Републику Србију добити исти статус – уточиште или супсидијарну заштиту.

Супружници и други пунолетни чланови породице који дођу кроз процес спајања породице не добијају исти правни статус кроз поступак азила, већ свој боравак у Републици Србији регулишу у складу са прописима који се односе на странце.

Будући да је спајање породице комплексна процедура, детаљније о томе можете сазнати код свог правног заступника или саветника за интеграцију.

9. ПРАВО НА ИСПРАВЕ

ЛИЧНА КАРТА

Лицу старијем од 15 година коме је одобрена међународна заштита у Републици Србији, Канцеларија за азил издаје личну карту.

За добијање личне карте за особе којима је признато право на уточиште или супсидијарну заштиту, потребно је да поднесете захтев Канцеларији за азил уз прилагање две слике формата 2,5 x 3,5 цм, уз навођење тренутне адресе боравка лично или преко пуномоћника.

Лична карта се издаје на период од пет година за лица са признатим уточиштем, или на период од једне године уз могућност продужетка за лица са признатом супсидијарном заштитом. Уколико промените адресу становања у обавези сте да то пријавите канцеларији за азил у року од три дана након чега вам се издаје се нова лична карта са новом адресом.

Личну карту сте у обавези да увек носите са собом.

Уколико личну карту изгубите или вам је украду, о томе одмах, односно најкасније у року од 3 дана, обавестите Министарство унутрашњих послова, вашег саветника за интеграцију и пуномоћника.

ЕВИДЕНЦИЈСКИ БРОЈ ЗА СТРАНЦЕ

По добијању одлуке којом вам се одобрава азил, потребно је да се обратите Канцеларији за азил како би вам био додељен евиденцијски број за странце (ЕБС), који ће вам бити потребан за остваривање других статусних права.

У том смислу неопходно је да лично или преко пуномоћника поднесете захтев Канцеларији за азил за добијање евиденцијског броја, уз навођење сврхе ради које се издаје уверење о ЕБС броју.

ПУТНА ИСПРАВА

Законом о азилу и привременој заштити избеглице имају право на путну исправу за избеглице, док лица са одобреном супсидијарном заштитом путну исправу могу добити у изузетним случајевима хуманитарне природе. **За издавање путне исправе обратите се вашем правном заступнику или УНХЦР-у.**

■ Додела прве путне исправе за избеглице у Републици Србији, март 2024. © МУП Републике Србије

БАНКОВНА КАРТИЦА

Након што добијете личну карту и евиденциони број за странце, можете отићи у банку по вашем избору и предати захтев за отварање личног банковног рачуна.

У договору са банком, можете добити банковну картицу којом можете подизати готовину на банкоматима или плаћати у продавницама. За друге врсте картица и банкарске услуге обратите се службенику у одабраној банци, а уколико наиђете на потешкоће можете се обратити саветнику за интеграцију или УНХЦР-у.

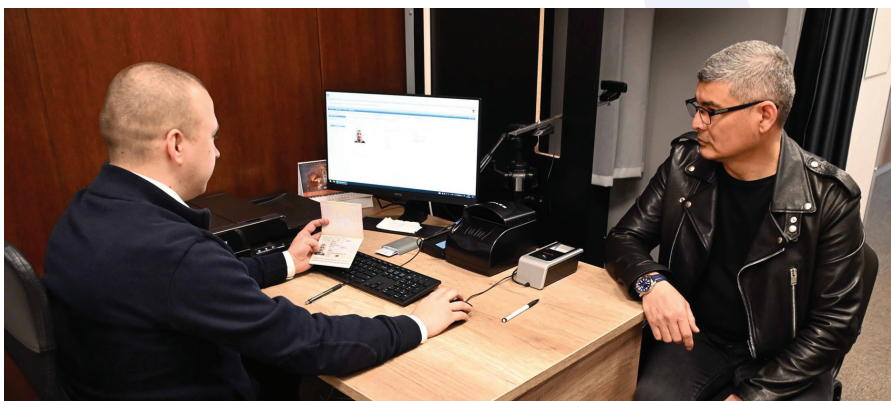

ВОЗАЧКА ДОЗВОЛА

Поступак добијања возачке дозволе је регулисан посебним прописом који регулише ову област. Уколико немате, а желите да добијете возачку дозволу Републике Србије или уколико већ имате возачку дозволу ваше земље и желите да управљате возилом у Републици Србији, обратите се Управи саобраћајне полиције на територији вашег боравка за даље информације.

Уколико поседујете важећу возачку дозволу земље порекла, можете започети процес превођења исте. Међутим, ваша иностранна возачка дозвола не може бити замењена за возачку дозволу Републике Србије ако је неважећа или је поништена, повучена или отказана од стране органа који је издао инострану возачку дозволу. У том случају морате поново полагати вожњу.

Возачки испит можете да полажете у било којој аутошколи у Републици Србији и он се плаћа. Свака школа има свој систем, термине наставе и тестова, и самостално одређује цену.

10. ПОМОЋ ПРИ ИНТЕГРАЦИЈИ

Вама и члановима ваше породице ће бити обезбеђена помоћ код укључивања у друштвени, културни и привредни живот у Републици Србији, и то у трајању од једне године од дана када вам је признато право на азил.

ИНДИВИДУАЛНИ ПЛАН ИНТЕГРАЦИЈЕ

На основу ваших потреба, знања, могућности и способности, Комесаријат ће у сарадњи са вама припремити лични план интеграције.

Лични план интеграције садржи план и програм активности за наредних годину дана, које вам могу олакшати укључивање у привредни и друштвени живот Републике Србије. Комесаријат ће заједно са вама дефинисати циљеве и кораке за њихово најефикасније остварење. Осим што ћете бити укључени у израду самог плана, од вас се очекује да имате активну улогу и сарађујете са саветником за интеграцију на остваривању постављених циљева. У складу са тим, Комесаријат вас може повезати са другим релевантним институцијама или невладиним организацијама. Лични план интеграције се прави за период од годину дана, са ревизијама на сваких шест месеци или и чешће уколико то захтевају околности. Лични план интеграције се припрема на српском језику, а са његовим садржајем ћете бити упознати на језику који разумете.

УЧЕЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

У року од петнаест дана од признавања уточишта или супсидијарне заштите, дужни сте да се лично или преко правног заступника пријавите Комесаријату за похађање часова српског језика и писма.

Саветник за интеграцију ће вас упутити у изабрану школу за учење језика где ћете обавити тест знања српског језика и писма на основу којег ће школа оценити ваше предзнање. На основу теста бићете распоређени у одговарајућу групу. У школи ћете добити сав потребан материјал за рад.

Трошкове похађања српског језика покрива Комесаријат за избеглице и миграције и то у обиму од 300 школских часова за лица која нису укључена у редовно школовање. Поред ових 300 часова, уколико обављате послове који захтевају високу школску спрему, може вам бити одобрено додатних 100 часова. Уколико похађате редовну школу, поред редовних часова српског језика у оквиру школске наставе, може вам бити обезбеђено додатних 140 часова учења српског језика и писма. Уколико сте старији од 65 година, Комесаријат ће вам обезбедити прилагођен програм учења српског језика и писма у трајању од 200 часова.

Уколико похађате часове српског језика и писма, Комесаријат вам може надокнадити трошкове јавног превоза до места извођења часова уколико се часови одржавају ван места вашег боравка.

Уколико вам се за време похађања курса српског језика и писма укаже прилика за посао, часови извођења се могу прилагодити с обзиром на ваше радно време.

У школи за учење језика се води евиденција о вашем присуству, а ако не похађате часове српског језика и писма у договореном временском року, без оправданог разлога, Комесаријат нема обавезу да вам одреди нове или додатне часове српског језика.

ОБЛИЦИ ФИНАНСИЈСКЕ ПОМОЋИ КОЈЕ

ОБЕЗБЕЂУЈЕ КОМЕСАРИЈАТ

- Комесаријат вам може обезбедити **једнократну новчану помоћ** у случају посебне социјалне или здравствене потребе. Висину новчане помоћи утврђује комесар. За информације о начину остваривања ове помоћи обратите се саветнику за интеграцију у Комесаријату или вашем пуномоћнику.

- С обзиром да имате право на обезбеђивање привременог смештаја, најдуже за период од једне године, и уколико не постоје расположиви објекти за привремени смештај, Комесаријат ће вам обезбедити **новчану помоћ за привремени приватни смештај**. За информације о начину остваривања ове помоћи обратите се саветнику за интеграцију у Комесаријату или вашем пуномоћнику.

УПОЗНАВАЊЕ СРПСКЕ КУЛТУРЕ, ИСТОРИЈЕ И УСТАВНОГ УРЕЂЕЊА

Уколико вам је призната међународна заштита, имате могућност да се укључите у програм упознавања српске културе, историје и уставног уређења у трајању од 30 сати годишње.

Часове упознавања српске културе обезбеђује Комесаријат. Ови часови се састоје делом из теоријских предавања, али и посета битним знаменитостима, музејима и институцијама. Овај програм је неопходан све особе које ће свој будући живот организовати у Републици Србији. На крају програма нема провере знања.

Ако без оправданог разлога не учествујете у програму упознавања српске културе, историје и уставног уређења у временском периоду који је одређен, Комесаријат нема обавезу да вам обезбеди нове или додатне сате поменутог програма.

ДРУШТВЕНЕ И КУЛТУРНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТА У СРБИЈИ

ПУНОЛЕТСТВО

У Републици Србији особа стиче пунолетство са навршених 18 година живота. Међутим, нека права се могу остварити и раније:

Са навршених 16 година живота, дете може:

- да ступи у брак (искључиво уз дозволу суда)
- потврди очинство
- да извади возачку дозволу за мотор.

Са навршених 15 година живота дете може:

- да се запосли и располаже зарадом или имовином коју је стекло сопственим радом
- у случају развода одлучи са којим родитељем ће живети уколико је способно да расуђује
- одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи уколико је способно да расуђује
- дати пристанак за предузимање медицинског захвата уколико је способно да расуђује
- одлучити коју ће средњу школу похађати уколико је способно да расуђује.

РАДНА СПОСОБНОСТ МАЛОЛЕТНИКА

Радни однос са лицем млађим од 18 година живота може да се заснује уз писмену сагласност родитеља, усвојоца или стараоца, ако такав рад не угрожава његово здравље, морал и образовање, односно ако такав рад није забрањен законом. Лице млађе од 18 година живота може да заснује радни однос само на основу налаза надлежног здравственог органа којим се утврђује да је способно за обављање послова за које заснива радни однос и да такви послови нису штетни за његово здравље.

СКЛАПАЊЕ БРАКА

Постоје два облика законом признатог партнерства - брачна и ванбрачна заједница која може бити оформљена између мушкарца и жене. Грађани Републике Србије најчешће ступају у брак након стицања пунолетства. У изузетним случајевима у брак могу да ступе и малолетна лица са навршених 16 година уз дозволу суда ако се процени да је лице достигло телесну и душевну зрелост потребну за вршење права и дужности у браку. Постоје два облика законом признатог партнерства - брачна и ванбрачна заједница која може бити оформљена између мушкарца и жене.

Брак је законом уређена заједница живота жене и мушкарца и може се склопити само на основу добровољног пристанка обе стране. У Републици Србији партнери су равноправни па се закључење, трајање и раскид брака заснивају на равноправности мушкарца и жене.

Брак не могу склопити крвни сродници. Брак је ништаван између осталог ако није склопљен слободном вољом оба лица и уколико није склопљен пред државним органом - матичарем. Постоје два облика законом признатог партнерства - брачна заједница склопљена испред матичара и ванбрачна заједница која се у погледу права изједначава са брачном заједницом, у складу са законом. **Право је жене да слободно одлучује о рађању.**

По важећим законима верски обред венчања пред званичним лицем испред верске заједнице представља традиционални обред и брак склопљен на овај начин ништаван је пред државним органима.

МОНОГАМИЈА

Република Србија дозвољава регистрацију брака само са једним партнером.

ОБРЕЗИВАЊЕ ДЕВОЈЧИЦА/САКАЋЕЊЕ ГЕНИТАЛИЈА

Због ритуала обрезавања девојчица у Републици Србији се може кривично одговарати за наношење тешких телесних повреда што је регулисано Кривичним закоником. За то дело, предвиђена је казна затвора.

ПОРОДИЧНО НАСИЉЕ

Ако неко у вашој породици неједнако третира друге чланове, понижава их или физички злоставља, присиљава на сексуалне односе, ограничава слободу кретања, прети, приморава на рад или их спречава да раде или на други начин насилним путем крши њихова права та особа ће бити законски кажњена. **По закону свако има право на заштиту од породичног насиља.**

Ако желите да пријавите породично насиље, позив је бесплатан на број СОС линије:

0800 100 007

Аутономни женски центар <https://www.womenngo.org.rs/>

0800 300 339

Мрежа „Жене против насиља“

ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Република Србија је централноевропска, балканска и подунавска земља која се простире на површини од 88.499 км².

Територијално уређење:

На територији Републике Србије формиране су две аутономне покрајине Војводина и Косово и Метохија. Поред аутономних покрајина постоје јединице локалне самоуправе: општине, градови и град Београд.

Главни град:

Београд (1.685.563 становника према попису из 2022. године).

Други велики градови:

Нови Сад, Ниш, Крагујевац, Нови Пазар, Суботица, Крушевац, Лесковац. Клима: умерено континентална. Званична валута је српски динар.

Службени језик:

У службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо, а користи се и латинично писмо. Националне мањине имају право да користе свој језик и писмо у службеној употреби у областима које насељавају.

Становништво:

Укупан број становника је 6.647.003 становника (Према попису из 2022). Највећи проценат становништва чине Срби, затим Мађари, Роми и Бошњаци. Република Србије је мултинационална држава у којој живе припадници 21 националне мањине. Устав и закон јемче једнакост свих грађана, а статус и додатна права националних мањина регулисана су Уставом и законима.

Религија:

Већина становништва припада православном хришћанству, док је број католика и становника исламске вероисповести сличан, око 5%.

ДРЖАВНИ СИМБОЛИ

Застава:

Грб:

Химна:

Химна Републике Србије је свечана песма „Боже правде“ чији је текст написао Јован Ђорђевић, а музику је компоновао Даворин Јенко.

„Боже правде, ти што спасе од пропасти досад нас,
чуј и од сад наше гласе и од сад нам буди спас“.

Дан државности обележава се 15. фебруара

Политички систем:

Република Србија је парламентарна република. Власт је подељена на три гране - законодавну, извршну и судску.

Органи власти:

Народна скупштина је представничко тело и носилац уставне и законодавне власти.

Председник државе представља државу у земљи и иностранству, проглашава законе, командује војском и друго. Председник се бира на директним изборима на период од пет година.

Влада је носилац извршне власти који је одговоран народној скупштини, утврђује и води политику, извршава законе и предлаже законе Народној скупштини.

Судови су независни и самостални у свом раду обавезни да суде према Уставу, закону, другим општим актима, потврђеним међународним уговорима и општим принципима међународног права.

ПРАЗНИЦИ

Државни празници:

- 1. и 2. јануар - Нова година
- 15. и 16. фебруар - Сретење - Дан државности Србије
- 1. и 2. мај - Празник рада
- 11. новембар - Дан примирја у Првом светском рату

Верски празници:

- 7. јануар - први дан Божића
- Ускршњи празници – Велики петак, први и други дан Ускрса
- Православци – први дан крсне славе
- Католици и припадници других хришћанских верских заједница: први дан Божића, Велики петак и први и други дан Ускрса.
- Припадници исламске заједнице: први дан Рамазанског бајрама и први дан Курбан бајрама,
- Припадници јеврејске заједнице: први дан Јом Кипура.

Празници који се обележавају радно:

- 27. јануара - школска слава Свети Сава
- 22. априла - Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату
- 9. маја - Дан победе над фашизмом
- 28. јуна - Видовдан
- 21. октобра - Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату.

КОРИСНИ КОНТАКТИ И АДРЕСЕ

Полиција	192
Ватрогасци	193
Хитна помоћ	194
Ургентни центар (0-24)	Пастерова 2, 11000 Београд Тел: (+381 11) 361-84-44
Аеродром Београд	Аеродром Београд 59, 11180 Београд Тел: (+381 11) 209-40-00; Ред летења: (+381 11) 209-44-44 Website: http://www.beg.aero/lat/
Београдска аутобуска станица	Антифашистичке борбе 46-48, 11070 Нови Београд Тел: 011/2636-299 Website: http://www.bas.rs
Београдска железничка станица	Прокоп, Савски Венац, Београд Тел: 011/361 48 11, 361 67 22 Website: www.zeleznicesrbije.com
Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије	Народних Хероја 4, 11070 Београд Тел: (+381 11) 311-72-72 E-mail: kirs@kirs.gov.rs Web: http://www.kirs.gov.rs

**Градски центар за
социјални рад**

Руска 4, 11000 Београд
Тел: (+381 11) 265-03-29, 265-05-42, 265-00-93
E-mail: office@gcsrbg.org Web: <http://www.gcsrbg.org>

Заштитник грађана

Делиградска 16, 11000 Београд
Тел: (+381 11) 206-81-00
E-mail: zastitnik@ombudsman.rs
Web: <http://www.ombudsman.rs>

**Национална служба
за запошљавање**

Краља Милутина 8, 11000 Београд
Тел: (+381 11) 292-98-00
E-mail: pisarnica.Beograd@nsz.gov.rs
Web: www.nsz.gov.rs/live/mreza/direkcija

**Високи комесаријат
Уједињених Нација
за избеглице (УНХЦР)**

Булевар Зорана Ђинђића 64
Тел: (+381 11) 415-54-24
E-mail: srbbe@unhcr.org Web: www.unhcr.rs

**Међународна
организација за
миграције (ИОМ)**

Жоржа Клемансоа 19, Београд 11158
Тел: 011 4551 066,
E-mail: iombeograd@iom.int
Web: <https://serbia.iom.int/>

**Центар за истраживање
и развој друштва
(ИДЕАС)**

Илије Гарашанина 20/8, 11000 Београд
Тел: +381 69/565-72-53
E-mail: office@ideje.rs

**Центар за кризну
политику и реаговање
(ЦРПЦ)**

Орфелинова 33, 11000 Београд
Тел: +381 60/099-16-34
E-mail: office@crpc.rs

**Београдски центар за
људска права**

Кнеза Милоша 4, 11000 Београд
Тел: (+381 11) 308-53-28,
E-mail: bgcentar@bgcentar.org.rs
Web: <http://www.bgcentar.org.rs/>

**Центар за заштиту и
помоћ тражиоцима
азила (АПЦ)**

Мишарска бр. 16, 11000 Београд
Тел: (+381 11) 323-30-70; (+381 11) 407-94-65
E-mail: sediste@apc-cza.org

**Центар за заштиту
жртава трговине људима**

Немањина 22-26, 11000 Београд
Тел: +381 63/610-590

ПРИРУЧНИК ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ И ВОДИЧ ЗА ЖИВОТ У СРБИЈИ

ЗА ЛИЦА КОЈИМА ЈЕ ОДОБРЕНА МЕЂУНАРОДНА
ЗАШТИТА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

2024